

ЙОСИП ВОЛОДИМИРОВИЧ ОСТРОВСЬКИЙ (некролог)

6.04.1934 – 29.11.2020

29 листопада 2020 року після важкої тривалої хвороби пішов з життя видатний математик, член-кореспондент Національної академії наук України Йосип Володимирович Островський.

Йосип Володимирович народився у 1934 році в Дніпропетровську. У 1951 році він вступив до фізико-математичного факультету Харківського університету, де працювали такі відомі математики і педагоги, як Н. І. Ахієзер, Я. П. Бланк, Г. І. Дрінфельд, Б. Я. Левін, В. О. Марченко, О. Я. Повзнер, О. В. Погорелов, А. К. Сушкевич.

У 1956 році Йосип Володимирович вступає до аспірантури до одного з провідних у світі фахівців з комплексного аналізу Б.Я. Левіна, у 1959 захищає кандидатську дисертацію «Зв'язок між зростанням мероморфної функції та розподілом її значень за аргументами».

У 1958 році Й. В. Островський починає працювати в Харківському університеті, з 1963 року він завідує кафедрою теорії функцій цього університету, а у 1965, у віці 31 року, захищає докторську дисертацію «Асимптотичні властивості цілих і мероморфних функцій і деякі їх застосування».

У 1956 році в Харкові почав роботу легендарний семінар Б. Я. Левіна з теорії функцій. Й. В. Островський був активним учасником семінару, а пізніше

разом з Б. Я. Левіним керував його роботою. У 70-х роках Й. В. Островський створив семінар з аналітичних питань теорії ймовірностей.

У 1968 році Йосип Володимирович стає співробітником відділу теорії функцій Фізико-технічного інституту низьких температур АН СРСР, а з 1986 року очолює цей відділ, одночасно працюючи за сумісництвом в Харківському університеті. З 1994 року Йосип Володимирович – професор університету Бількент (Туреччина).

У 1978 році Йосипа Володимировича Островського обирають членом-кореспондентом Академії наук Української РСР (зараз Національна академія наук України).

Опишемо стисло деякі напрямки наукової роботи Й. В. Островського.

На початку наукової діяльності Йосип Володимирович отримав тонкі результати щодо зв'язку зростання мероморфної функції з розподілом її значень по аргументах, які посирили класичні теореми Л. Бібербаха, Р. Неванлінни, М. Г. Крейна, А. Едрея. Сумісно з Б. Я. Левіним Й. В. Островський займався проблемою Поліа-Вімана опису класу цілих дійсних функцій, для яких усі нулі самих функцій і їх похідних є дійсними.

У 60-х роках Йосип Володимирович розпочав дослідження аналітичних питань теорії ймовірностей. Він довів гіпотезу Ю. В. Лінника, тим самим посиливши класичну теорему Марцинкевича. Йосип Володимирович також розробив нові аналітичні методи і отримав вагомні результати в арифметиці ймовірнісних розподілів.

Класикою стали роботи Й. В. Островського і В. О. Марченка з дослідження спектру оператора Хілла. Вони ґрунтуються на параметризації класу дійсних цілих функцій з дійсними ± 1 -точками конформними відображеннями верхньої півплощини на верхню півплощину з вертикальними розрізами. Ця параметризація відіграє важливу роль в теорії операторів Штурма-Ліувілля і у дослідженнях екстремальних властивостей цілих функцій експоненціального типу.

У 80-х роках Й. В. Островський спільно з А. А. Гольдбергом описали асимптотичну поведінку і розподіл коренів цілих характеристичних функцій скінченного порядку.

Ще один цикл робіт Й. В. Островського був присвячений вивченню класів комплекснозначних борелевих мір на осі, у яких має місце однозначна визначеність звуженнями на піввісь. Ці роботи пов'язані з класичними задачами теорії функцій: теоремою Тітчмарша про згортку, другою основною теоремою Неванлінни-Картана для аналітичних вектор-функцій, факторизацією у класах Гарді та іншими.

У 90-х роках Йосип Володимирович отримує серію результатів у теорії крайової задачі Рімана з нескінченим індексом.

В останні роки Й. В. Островський займався задачами зростання аналітичних функцій і розподілу значень відрізків та лишків їхніх степеневих рядів, питанням зображуваності гармонічних функцій інтегралами типу Пуассона,

зв'язком частоти осциляції функції із гладкістю її перетворення Фур'є, проблемами тотальної і кратної додатності.

Й. В. Островський опублікував більше 150 наукових робіт, він є співавтором двох широко відомих монографій «Распределение значений мероморфных функций» (з А. А. Гольдбергом) та «Разложения случайных величин и векторов» (з Ю. В. Лінником). Його роботи і книги мали істотний вплив на подальший розвиток теорії цілих і мероморфних функцій, аналітичних питань теорії ймовірностей, знайшли застосування в теорії операторів, гармонічному аналізі та інших областях математики.

У 1992 році Й. В. Островський разом з А. А. Гольдбергом і Б. Я. Левіним отримав Державну премію України за роботи з теорії функцій.

Протягом багатьох років Й. В. Островський був Президентом Харківського математичного товариства. З 1966 по 1993 роки він був відповідальним секретарем редколегії журналу «Теорія функцій, функціональний аналіз і їх застосування», пізніше, з 2000 по 2005 роки – головним редактором «Журналу математичної фізики, аналізу, геометрії».

Більш як сорок років Й. В. Островський викладав у Харківському університеті. Багатьом поколінням студентів його лекції запам'яталися дивовижною чіткістю викладу, глибиною проникнення у тему. Для майбутніх викладачів він був блискучим зразком для наслідування. Під керівництвом Й. В. Островського захистили кандидатські дисертації понад 25 його учнів, п'ятеро з них стали докторами наук.

Світла пам'ять про Йосипа Володимировича Островського назавжди залишиться в серцях його вдячних учнів, колег і друзів.

*Вишнякова Г. М., Жолткевич Г. М., Ільїнський О. І., Ільїнська І. П.,
Каткова О. М., Коробов В. І., Фаворов С. Ю., Ямпольський О. Л.*

ORCID ID: A. M. Vishnyakova¹ <https://orcid.org/0000-0002-3854-253X>

¹V. N. Karazin Kharkiv National University, 4 Svobody sqr., Kharkiv, 61022, Ukraine

Article history: Received: 15 December 2020